

Aj keď si už Kráľova Lehota neužíva kráľovské výsady, stále je to prajemné miesto na život.

Erb rodu Lehotských od rezbára Ivana Lenča.

Starostka ERIKA ŠTEUČEKOVÁ nadviazala na prácu predchodcu, ktorý obec viedol dvadsať rokov.

Mladší škôlkari sa s pani riaditeľkou práve učili o Kriste Bendovej.

ŠKÔLKU MAJÚ V KAŠTIELI, PAMÄTNÚ IZBU NAJSLÁVNEJŠEJ RODÁČKY NA ŽELEZNIČNEJ STANICI

Tam, kde sa rodí Váh

Je rajom pre cyklistov, turistov a lyžiarov, ktorí to odtiaľ nemajú ďaleko do viacerých zimných stredísk v Nízkyh či vo Vysokých Tatrách, a takisto eldorádom milovníkov histórie. Tej sa v **KRÁĽOVEJ LEHOTE** jednoducho nedá vyhnúť.

Niet sa čomu čudovať, že v chotári tejto liptovskej obce, ležiacej na sútoku Bieleho a Čierneho Váhu, skadiaľ pramení najdlhšia rieka na

Slovensku, pulzoval čulý život už v časoch pred našim letopočtom. Miesto s výbornou strategickou polohou obkolesené zalesnenými kopcami si neskôr zamilovali krá-

li. Aj keď miestni si už ich náklonnosť a štedrosť dávno neužívajú, poklad v podobe krásnej prírody či príbehov slávnych rodákov je v Kráľovej Lehote stále prítomný.

Trieda starších škôlkarov z kaštieľa.

**NÁŠ
SERIÁL!**

Najviac šľachticov

Územie horného Liptova, rozprestierajúce sa na ľavom brehu Váhu od hraníc spišského komitátu po potok Boca, patrilo kráľovi. Bolo určené výsadne na kráľovské poľovačky a mali ho na starosti osadníci Kráľovej Lehoty ako lovci, psiari a sokoliari, ktorí tvorili

kráľovskú poľovnícku družinu. Boli vernými služobníkmi, za čo ich kráľ štedro odmenil územím na sedem hodín chôdze. Kráľ Ľudovít I. im začiatkom leta 1361, keď prišiel na poľovačku, vydal

darovaciu listinu na zem a lesy medzi tokmi Váh a Boca až po vrchol Kráľovej hole a Bacússkej hole. Tým ich zároveň povýšil do šľachtického stavu. Tieto majetky a výsady im potvrdili aj panovníci Žigmund Luxemburský, Ferdinand I. a Maximilián. Kráľova Lehota sa vyvíjala ako zemianska obec, koncom 16. storočia sa v nej nachádzalo dvanásť kúrií a rozrástol sa tam rod Lehotských. Podľa prvého sčítania ľudu v roku 1785 žilo v Kráľovej Lehote najviac šľachticov z celého Liptova – 190, v roku 1841 už štyristo. Dodnes je meno Lehotský v obci veľmi frekventované a dochovalo sa viacero zaujímavých historických objektov.

Exkluzívna škôlka

Starostka Erika Šteučeková vedie obec prvé volebné obdobie, ale už predtým pôsobila pätnásť →

→ rokov na obecnom úrade. Vďaka tomu môže zúročiť nadobudnuté skúsenosti a nadviazať na prácu svojho predchodcu Vladimíra Kapríniho, ktorý šéfoval miestnej samospráve dlhých dvadsať rokov. Na bilancovanie je podľa nej ešte krátky čas, hoci sa jej s tímom spolupracovníkov podarilo úspešne dotiahnuť už viacero projektov – či už v po-
 dobe rekonštrukcie chodníkov v dĺžke 271 metrov, vybudova-
 nia viacúčelového prístrešku na
 stretávanie ľudí a na parkovanie
 áut, alebo modernizácie vybave-
 nia materskej školy nábytkom
 a didaktickými pomôckami. Mimo-
 chodom, škôlku, kde sme sa boli
 pozrieť, majú miestne detičky
 priam exkluzívnu. Sídlí totiž v
 zrekonštruovanom Kaštieli
 Lehotských z roku 1850, ktorý
 je od roku 1963 národnou kultúr-
 nou pamiatkou. Pre samotnú
 obec však jej prevádzka až takou
 romantikou nie je. „Vzhľadom na
 vysoké stropy je prevádzkovanie
 materskej školy finančne veľmi
 náročné. Urobíme všetko pre to,
 aby sme dokázali škôlku udržať
 naďalej v prevádzke, lebo sú to
 naozaj veľmi pekné priestory. Iné
 koniec koncov pre materskú
 školu ani nemáme,“ konštatuje
 starostka, ktorú čaká pri investič-
 ných projektoch ešte veľa práce.
 „Podávame žiadosti na obnovenie
 budov, ktoré sú vo vlastníctve ob-
 ce, na rekonštrukciu miestnych
 komunikácií, chceme nakúpiť kom-
 unálnu techniku, zmodernizovať
 dom smútku, zrekonštruovať
 vykurovanie v kultúrnom dome,

Jednou z dominant obce je evanjelický kostol.

zabezpečiť reguláciu dažďovej vo-
 dy v hornej časti obce,“ približuje
 najbližšie plány.

Odkaz Kristy Bendovej

Kam sa v obci pohnete, tam na vás dýcha história. Dôvodom je aj to, že v Kráľovej Lehotě sa narodilo viacero významných osobností. Azda najznámejšou je spisovateľka a autorka detskej literatúry Krista Bendová, ktorá vyrastala so svojou rodinou (vrátane brata Oldricha, významného akademika a držiteľa viacerých významných ocenení za vedu) v objekte železničnej stanice. Od roku 2015 tam má pamätnú izbu s originálnou kachľovou pecou a steny budovy zdobia dve pamätne tabule. Tú novšiu osadili v januári 2023 počas spomienkovej akcie pri príležitosti stého výročia jej narodenia. „Jej synovec Ján Kostra osadil v deň slávnosti do tabule striebornú pamätnú mincu,“ prezrádza starostka. Chodí tam deti z základných, z materských škôl, ale aj

dôchodcovia, v prípade záujmu je k dispozícii sprievodca. Obec zviditeľnila aj speváčka Zora Kolínska, hoci tá strávila v Kráľovej Lehotě len prvé dva roky svojho života. Ďalší známi rodáci sú najmä sochár Alojz Štróbl, sochár či maliar Július Štetka. Jeho oltárny obraz Ježiš v Getsemanskej záhrade

dobnes zdobí interiér miestneho evanjelického kostola.

Spojí okresy aj krajiny

Aj keď základná škola už v obci dlhší čas nefunguje a žiaci dochádzajú za vzdelaním do Liptovského Hrádku či do Hýb, pokiaľ ide o deti a mládež, v obci je pomerne živo. Okrem spomínaných škôlkarov tam totiž nájdete centrum pre deti a rodiny spravované Ži-

Ranč s misijným centrom v miestnej časti Svarín.

linským samosprávnym krajom (ŽSK). Miestu infraštruktúru tvoria dve predajne potravín, viacero penziónov (jeden z nich pri futbalovom ihrisku) s príjemnou reštauráciou a ranč s misijným centrom v miestnej časti Svarín, kde sa môžete potešiť zo zvieratiek v minizoo. V jednej z klie-
 tok nám s rozťahnutým chvostom zapožoval krásny biely páv. Práve

Na ranči nám zapožoval krásny biely páv.

nie pociťujú prakticky neustále, pokiaľ ide o vytvorenie podmienok pre potenciálnych prisťahovalcov, obec má zviazané ruky. „Ako samospráva nevlastníme žiadne pozemky, ktoré sú vhodné na výstavbu. Všetky sú v súkromnom vlastníctve, takže to, či a kde sa bude stavať, závisí od ich vlastníkov,“ vysvetľuje starostka. Z tohto pohľadu víta aktivitu súkromného

Chodník okolo ranča. Rozšíria ho a zmení sa na cyklotrasu spájajúcu Slovensko s Poľskom.

okolo ranča povedie Vážska cyklo-
 dopravná trasa realizovaná ŽSK. Projekt je v procese príprav, pričom niektoré úseky sú už vo fáze realizácie. Táto cesta bude spájať nielen susedné obce a okresy, ale aj Slovensko s Poľskom. Cyklisti môžu využiť aj cyklotrasy vedúce cez obec do okolitých dolín a k prečerpávacej vodnej elektrárni Čiernej Váh.

Udržať komunitu

Počet obyvateľov Kráľovej Lehoty sa momentálne pohybuje okolo šesťsto, a hoci záujem o býva-

investora, ktorý sa chystá postaviť bytový dom. „Veríme, že tak pritiahne hlavne mladé rodiny,“ dodáva. V Kráľovej Lehotě funguje viacero aktívnych spolkov. Základná organizácia Jednoty dôchodcov organizuje rôzne spoločenské podujatia, športové hry, MDŽ, miestny spolok Slovenského Červeného kríža si zobral pod patronát populárne fašiangy so sprievodom. Navštevujú každú domácnosť a pozývajú na večernú tanečnú zábavu v kultúrnom dome. Miestny odbor Matice slovenskej pripravuje divadelné →

Frekventovaná vlaková stanica v Kráľovej Lehotě.

Pamätná tabuľa, ktorú osadili pri príležitosti 100. výročia narodenia Kristy Bendovej.

Kuchynia s dochovanou pecou na železničnej stanici, kde vyrastala Krista Bendová.

V kultúrnej sále bola pripravená scéna na divadelné predstavenie.

Knížnica v jednej zo starých budov.

Kráľova Lehota

Poloha: Žilinský kraj, okres Liptovský Mikuláš, región Liptov
Prvá písomná zmienka: koncom 13. storočia
Rozloha: 19,61 km²
Nadmorská výška: 677 m
Počet obyvateľov: 601 (k 31. 12. 2023)
Nezamestnanosť v okrese (k januáru 2025): 3,66 %

Pamätník v centre obce.

V obci nájdete viacero zaujímavých starých domčekov.

Zimný pohľad na Kráľovu Lehotu, v pozadí tatranské štíty.

Kronikár, milovník histórie a spisovateľ FRANTIŠEK BIZUB s časťou svojich knižných diel.

→ predstavenia. Mladých učia piecť tradičné jedlá počas pôstu, organizujú aj výlety. V obci sa konajú rôzne kultúrno-spoločenské akcie pre deti, mládež, ako aj dospelých, pri ktorých aktívne pomáha dobrovoľný hasičský zbor obce. Silné podhubie má v obci aj rezbárstvo. Jeden z jeho už nebohých propagátorov Ivan Lenčo po sebe zanechal viacero hodnotných diel, napríklad drevený erb rodu Lehotských, ktorý zdobí kanceláriu obecného úradu. „Mojou snahou je aktívne spolupracovať s miestnymi spolkami, aby sa ľudia stretávali, spolupracovali a dobre spolu vychádzali,“ dáva si za cieľ starostka.

Kronikár a historik

František Bizub je kronikárom obce tridsať rokov a dvadsať rokov tvorí obecný časopis. Jeho prvé čísla tlačil ešte doma na tlačiarňi,

Sútok Bieleho a Čierneho Váhu, skadial' pokračuje tok najdlhšej rieky na Slovensku.

popri písaní a fotografovaní sa naučil robiť grafiku. Okrem informovania o bežnom dianí v obci či aktualizovaní spoločenskej rubriky sa v obecnom občasníku pomerne intenzívne venuje histórii. „Aj keď som železničný elektrotechnik, história ma vždy bavila. Vstúpil som do archeologického spolku,

ako dobrovoľníci chodíme s dektormi a hľadáme,“ objasňuje. Počas potuliek v okolí obce objavil so synom hradiská, starú osadu s hrádkom či kostolom aj základy taviacej pece a železnú trosku na troch lokalitách, čo potvrdili archeológovia z Nitry. „Zistilo sa, že okolo hradiska bolo akési me-

talurgické centrum fungujúce od mladšej železnej doby tristo rokov pred Kristom až po obdobie prvých Slovanov. Svedčia o tom nájdené črepy, potvrdilo to stanovenie veku organických zvyškov uhlíkovou metódou C14,“ prezrádza.

Meno pre Kráľovu hoľu

Z preložených listín z budapeštianskeho archívu zistil aj ďalšie zaujímavé veci, napríklad o prítomnosti mníchov benediktínov rádu svätého Hypolita, ktorí boli po páde Nitrianskeho kniežatstva vyhnaní z Nitry a usadili sa aj v tejto časti Liptova. „Práve oni dali meno Polta – Golica Kráľovej holi, dokonca pestovali chmeľ a varili pivo,“ pridáva ďalšiu zaujímavosť František Bizub. Aktívny senior vydal od roku 2006 už vyše desiatky kníh: dve o Kráľovej Lehote, spolu s doktorom Petrom Vitekom (riaditeľom Archívu Liptovský Mikuláš) spracoval knihu Rod Lehotských z Kráľovej Lehoty, zmapoval pôsobenie rodu Balašovcov na Liptove, napísal o Považskej lesnej železnici, ktorá prechádzala aj cez Kráľovu Lehotu, o sochárovi, ale aj poľovníkovi Alojzovi Štróblovi a vydal viacero knižných diel z histórie slovenského včelárstva.

Zahryznúť sa a nepovoliť

Keď sa spojí zdravý fanatizmus, extrémna vytrvalosť, vedomosti a cit pre detail, z nechcenej ruiny

odsúdenej na zánik môže vzniknúť aj niečo nádherné a inšpiratívne. Dôkazom je Ján Brantál a jeho zemianska kúria, ktorú po dlhých rokoch tvrdej práce premenil na štýlový penzión s múzeom. Už ako 19-ročný mladík s láskou k starým veciam si kúpil vyše 120-ročný dom, ktorý postupne zveľadoval, a zaobišiel sa aj s chlebom s lekvárom, len aby ušetril peniaze a dosiahol svoj sen. Práve táto životná etapa ho posunula aj k zemianskej kúrii v Kráľovej Lehote. Dostal sa k nej náhodou, keď na prelome tisícročí hľadal pozemok na podnikanie spojene s ubytovacími službami. „Od známeho som sa dozvedel o existencii tejto kúrie, ktorá skončila v exekúcii a nikto o ňu nemal záujem ani v dražbe. Prvýkrát som sem prišiel v roku 1999 a takmer dva roky trvalo, kým sme vyriešili všetky záležitosti týkajúce sa kúpnopredajnej zmluvy. Potom sme sa vrhli do práce,“ vracia sa do obdobia, ktoré mu zásadným spôsobom zmenilo život.

Zrucaninu s prázdnyimi miestnosťami a plesnivými múrmi kúpil bezmála za pol milióna vtedajších korún, podstatná však bola suma za jej rekonštrukciu. Tá je podľa majiteľových slov nevyčísľiteľná. „Realizoval som ju skoro

V penzióne nájdete osem samostatných ubytovacích jednotiek pre páry aj väčšie rodiny.

Svoje miesto majú v muzeálnej časti penziónu aj staré hodiny.

steinovcov, ktorá v kúrii žila, neskôr zmenil názor. „Uvedomil som si, že jej história siaha ešte ďalej, a tak som sa inšpiroval vrchom Vachtárová. Tak ako z tohto kopca kedysi strážili dolinu, strážíme aj my svojich hostí. Preto Vachtár,“ vysvetľuje.

Inšpirovaný filmom

Posledná majiteľka z rodiny Grünstei-
novcov zomrela v koncentrač-

V muzeálnej časti so starými zvukovými aparátmi a hracími strojmi nájdete aj krásny a funkčný orchestrion.

JÁN BRANTÁL nám predviedol originálne dvere s otvorom pre mačku.

25 rokov od rána do večera. So stavebnými prácami som skončil až vlni. Ako to zvládnúť? Musíte sa skrátka zahryznúť a nepovoliť. Vďaka tejto stavbe som stretol obrovské množstvo ľudí, ktorí mi veľmi pomohli a dodávali mi energiu,“ hovorí vďačne. Hoci chcel penzión pôvodne pomenovať podľa židovskej rodiny Grün-

nom tábore, kúriu po druhej svetovej vojne znárodnil štát. Niekdajšie zemianske sídlo vlastnila obec, JRD, miestna fabrika tam mala administratívu, ubytovňu. „Z počutia viem, že sa tu robili takzvané licitácie, počas ktorých otvorili dom, a kto mal záujem, niečo si kúpil. Takto v podstate zmizlo všetko dobré, čo tu bolo,“

približuje Ján Brantál dôvody, prečo sa zo zariadenia interiéru nič nezachovalo. K dispozícii neboli ani fotografie z vojnových a predvojnových čas, najstaršia sa objavila až z roku 1951. K akej-takej inšpirácii pomohol majiteľovi film Malka z roku 1968, ktorý sa v kúrii natáčal, ostatné už bolo najmä o jeho heroickom úsilí. „S cieľom vrátiť domu čo najväčšiu autenticitu som si všimol každý detail, sondoval každé zákutie, preliezol každú komínovú dieru. Takto som pokračoval krok po kroku,“ vysvetľuje. Postupne dotvoril nový interiér a štýlovým nábytkom vybavil osem samostatných ubytovacích jednotiek pre páry aj väčšie rodiny v prednej časti, kde zriadil penzión. Nájdete tam však

napríklad aj originál plechových dverí so zvláštnym zatváracím otvorom v dolnej časti. Majiteľ zistil, že slúžil pre mačku.

Penzión mal za posledné roky veľmi dobrú obsadenosť, aj keď práve skončená nevyrazná zima bola z hľadiska návštevnosti predsa len slabšia. Klienti sa tam vracajú akoby o storočie späť, pritom však využívajú moderné prvky zabezpečujúce komfort. Netradičné ubytovanie sa im väčšinou veľmi páči. Pokiaľ majú záujem, môžu preskúmať zadnú časť kúrie s niekdajšími maštalami, kde nájdú hneď niekoľko tematicky rozdelených muzeálnych expozícií. Nás zaujala najmä miestnosť so starými zvukovými aparátmi a hracími strojmi, kde nám Ján Brantál zahrál na flašinetu aj krásnom orchestrione.

RICHARD BUDÍN

FOTO: JÁN MIŠKOVIC

www.zivot.sk 25

Rekonštrukciu realizoval JÁN BRANTÁL bezmála 25 rokov od rána do večera. So stavebnými prácami skončil až vlni.

Ruínu kúrie majiteľ premenil na štýlový penzión.